

ENVIRONMENTÁLNÍ EKONOMIKA I.

Financování ochrany životního prostředí

doc. Ing. Alena OULEHLOVÁ, Ph.D.
Univerzita obrany
Fakulta vojenského leadershipu
Katedra krizového řízení
Kounicova 65
662 10 Brno
telefon: 973 44 31 55
e-mail: alena.oulehlova@unob.cz

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Projekt: ***Vzdělávání pro bezpečnostní systém státu***

(reg. č.: CZ.1.01/2.2.00/15.0070)

OBSAH

1. Ekonomické nástroje environmentální ekonomiky
2. Výdaje na ochranu životního prostředí
3. Výdaje na ochranu životního prostředí v České republice
4. Přínosy z ochrany životního prostředí

EKONOMICKÉ NÁSTROJE ENE

1. Poplatky

- ❑ poplatky za znečišťování životního prostředí
 - + poplatky za znečišťování ovzduší,
 - + poplatky za vypouštění odpadních vod,
 - + poplatky za ukládání odpadů na skládky,
 - + poplatky za spalování odpadů,
 - + poplatky za hluk,
 - + administrativní, resp. místní poplatky,
- ❑ poplatky za využívání přírodních zdrojů
 - + poplatky za odběry podzemní vody,
 - + poplatky za odběry povrchových vod,
 - + odvody za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu,
 - + poplatky za odnětí pozemků plnících funkci lesa,
 - + úhrady z dobývacího prostoru a vydobytych vyhrazených nerostů,
 - + poplatky za kácení dřevin,
- ❑ uživatelské poplatky
 - + poplatky za spotřebu látek poškozujících ozónovou vrstvu,
 - + poplatky za užívání vybraných umělých hnojiv a pesticidů,
 - + poplatky za používání tašek z umělých hmot apod.,
- ❑ úlevy v placení poplatků - podmíněný odklad v placení poplatků, další úlevy či osvobození

EKONOMICKÉ NÁSTROJE ENE

2. Daně

- + daně k ochraně životního prostředí
- + komunální (místní) daně
- + **ekologická daňová reforma**

3. Daňové úlevy

4. Sankční platby

- + pokuty
- + Přirážky
- + **nejsou odpočitatelnou položkou z daňového základu**

5. Finanční podpory

- + granty, dotace, dary:
 - × ze SR
 - × z účelových fondů
- + zvýhodněné půjčky
- + garance úvěrů
- + depozitně refundační systémy
- + recyklační poplatky

EKONOMICKÉ NÁSTROJE ENE

6. Obchodovatelná emisní povolení

- + vychází se z toho, že každý znečišťovatel má jiné mezní náklady na znečištění. Jednotlivé subjekty mohou volit ekonomicky optimální variantu řešení.

Postup při zavádění systému obchodovatelných emisních povolení:

1. vymezit oblast pro zavedení
2. stanovit druh emisí, které chceme omezit
3. stanovit limit pro emise v daném území
4. stanovit způsob přidělení výchozích povolení
5. stanovit pravidla obchodování.

7. Environmentální pojištění

- + začíná se používat na konci 80. let
- + princip absolutní odpovědnosti znečišťovatele (princip znečišťovatel platí)
- + rozsah krytí škod si určují pojišťovací ústavy,

8. Zelené fondy

- + Finanční prostředky pro obnovu území (např. horní zákon, zákon o odpadech).

VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

- ✖ Souhrn investičních výdajů a neinvestičních nákladů.
- ✖ Investiční výdaje (investice) vynakládané jednorázově na pořízení kapitálových statků, které se vztahují k ochraně životního prostředí.
- ✖ Neinvestiční náklady zahrnují běžné provozní náklady spojené s provozem zařízení na ochranu životního prostředí, vnitřní x vnější.
- ✖ **Indikátor péče o životní prostředí**, makroekonomický ukazatel, (agregát), satelitní národní účet.
- ✖ Sledování výdajů je obtížné, vychází z odhadů → mají orientační charakter.
- ✖ Uváděny v závislosti na složce životního prostředí, kterou jsou vyvolány, či v které jsou užity, nebo v závislosti na odvětvové struktuře.

✖ Klasifikace aktivit ochrany životního prostředí CEPA 2000

1. Ochrana ovzduší a klimatu
2. Nakládání s odpadními vodami
3. Nakládání s odpady
4. Ochrana a péče o půdu, podzemní a povrchové vody
5. Redukce hluku a vibrací
6. Ochrana biodiversity a krajiny
7. Ochrana proti radioaktivitě
8. Věda a výzkum
9. Ostatní aktivity ochrany životního prostředí

✖ Klasifikace výdajů podle zdrojů financování:

- a) Zdroje soukromého sektoru – podnikatelské subjekty, nestátní neziskové organizace, domácnosti a jednotlivci.
 - b) Zdroje veřejného sektoru – výdaje státního rozpočtu, rozpočty organizací veřejného sektoru.
-
- a. Výdaje neziskového sektoru – vládní instituce, příspěvkové organizace, nestátní neziskové organizace.
 - b. Výdaje ziskového sektoru – státní a soukromé podniky.

- ✖ **Klasifikace výdajů podle původu finančních prostředků:**
 - ❑ **mezinárodní zdroje:**
 - zdroje z fondů Evropské unie;
 - zdroje z mezinárodních finančních institucí (Evropské investiční banky, Evropské banky pro obnovu a rozvoj).
 - ❑ **vnitrostátní zdroje:**
 - státní rozpočet – struktura výdajů MŽP – kapitola 315;
 - státní fondy;
 - místní rozpočty.

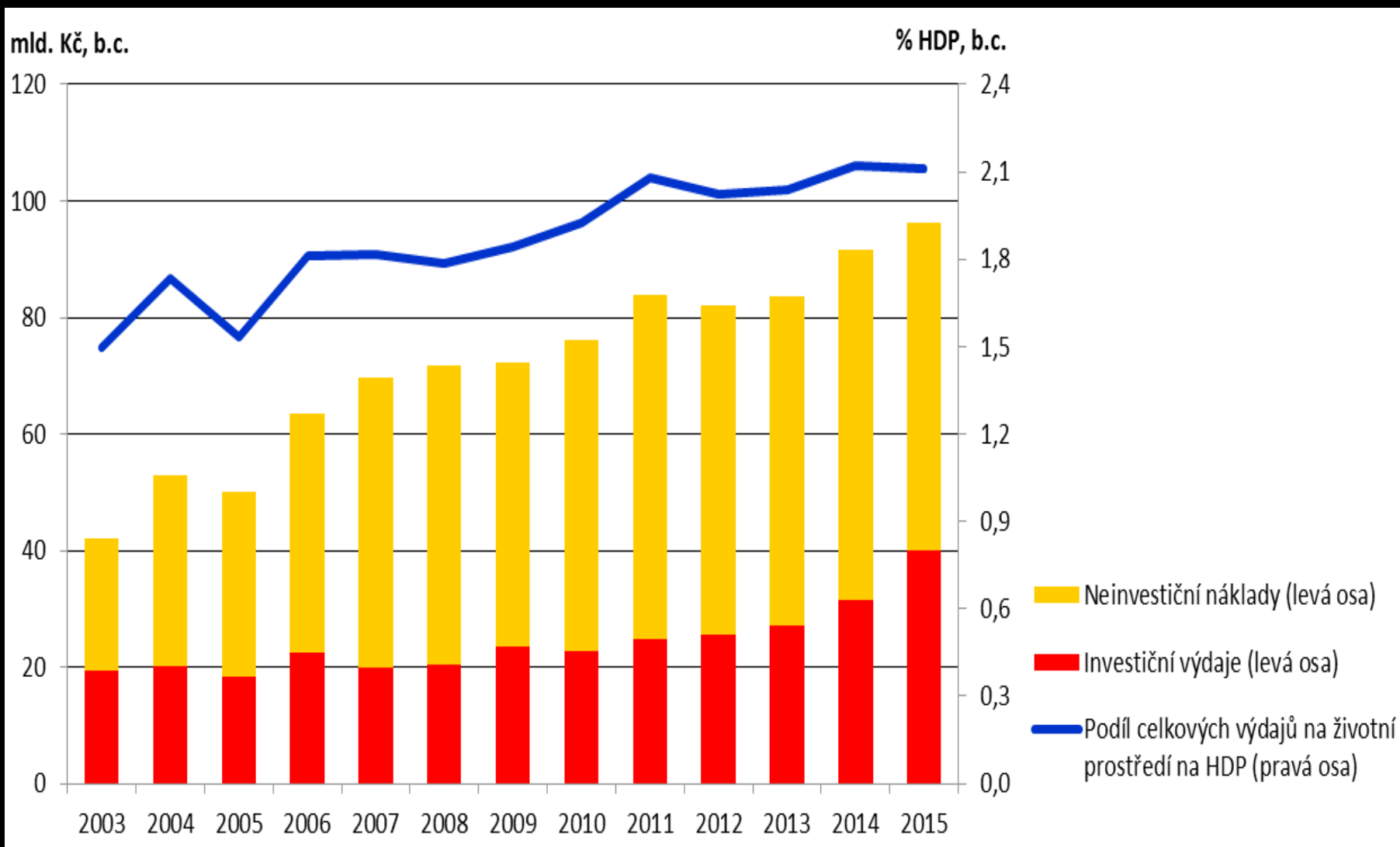
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V ČESKÉ REPUBLICE

- ✗ Udržitelná ekonomika
- ✗ Sběr dat: Český statistický úřad + Ministerstvo financí, výdaje - CENIA.
- ✗ Zveřejňování: Statistická ročenka, Statistická ročenka životního prostředí, Zpráva o stavu životního prostředí.
- ✗ V roce 2015 dosáhly celkové výdaje na ochranu životního prostředí 96,2 mld. Kč, což je nárůst o 5,1 % proti předchozímu roku.
- ✗ V roce 2015 dosáhly investice na ochranu životního prostředí 40,1 mld. Kč, což byl nárůst o 27,8 % proti předchozímu roku.
- ✗ Hlavní oblasti investic - ochrana ovzduší a klimatu, nakládání s odpadními vodami, nakládání s odpady a ostatní investice.
- ✗ Podíl celkových výdajů na ochranu životního prostředí je na úrovni 2,1 % HDP.

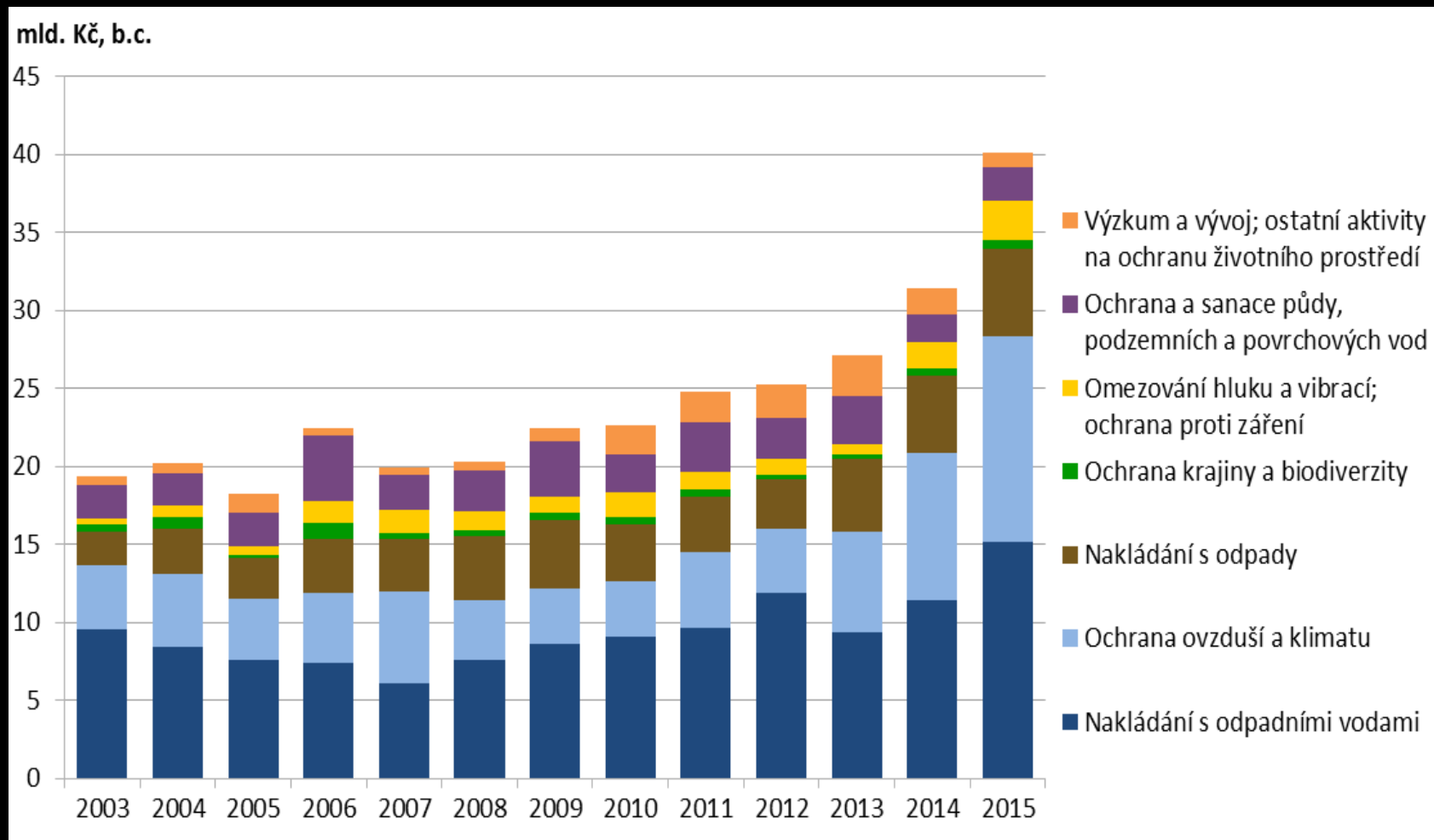
- ✗ Z pohledu národního účetnictví zahrnují výdaje na ochranu životního prostředí:
 - + Domácí užití výrobků a služeb souvisejících s ochranu životního prostředí. Patří sem: služby ochrany životního prostředí, související a upravené produkty, vlastní služby ochrany životního prostředí.
 - + Domácí hrubou tvorbu kapitálu na ochranu životního prostředí (investice zaměřené na ochranu životního prostředí).
 - + Transfery, především o dotace.
- ✗ celkové národní výdaje na ochranu životního prostředí = součet celkových domácích výdajů na ochranu životního prostředí, transfery do zbytku světa a odečet transferů, které ekonomika obdrží ze zbytku světa.
- ✗ Výdaje na ochranu životního prostředí rovněž nezahrnují všechny aktivity, které mají pozitivní dopad na životní prostředí.

Některá data pro rok 2016 nejsou, vzhledem k metodice jejich vykazování, v době uzávěrky vydání Zprávy o životním prostředí za rok 2016 k dispozici.

PODÍL CELKOVÝCH VÝDAJŮ (INVESTIČNÍCH VÝDAJŮ A NEINVESTIČNÍCH NÁKLADŮ) NA OCHRANU ŽP NA HDP, ČR [%]

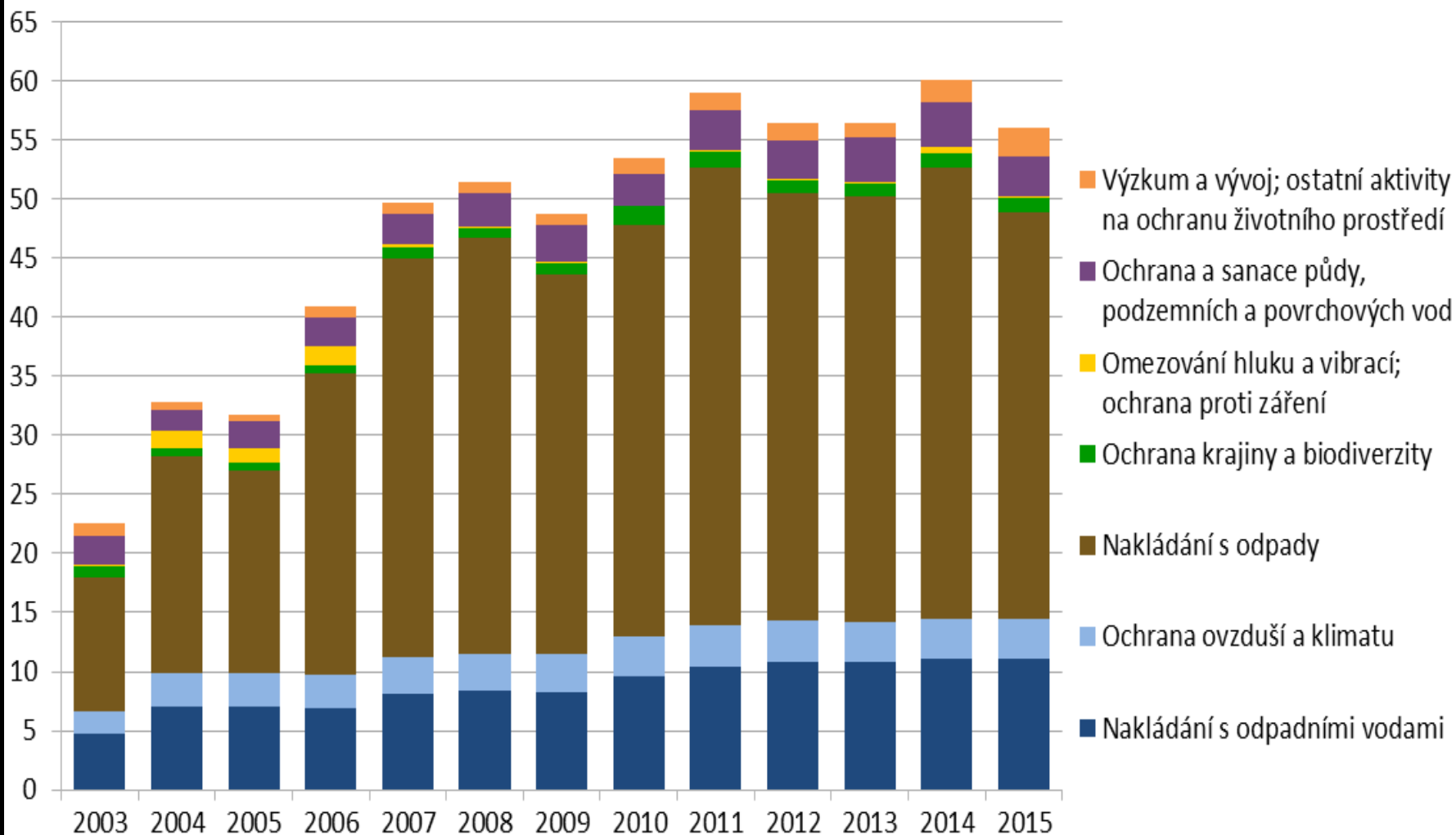


INVESTICE A NEINVESTIČNÍ NÁKLADY NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ PODLE PROGRAMOVÉHO ZAMĚŘENÍ V ČR [MLD. KČ, B.C.], 2003–2015



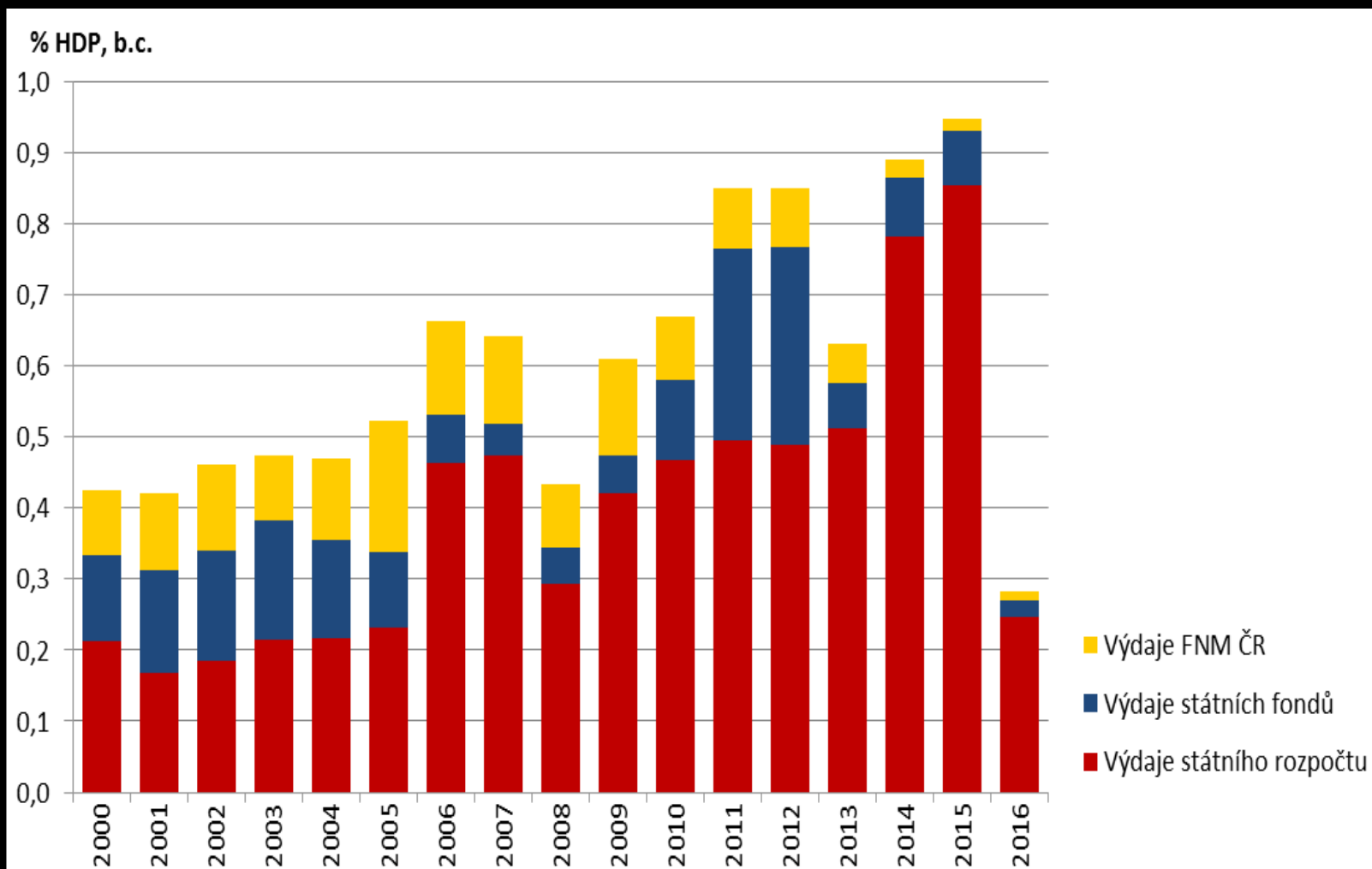
NEINVESTIČNÍ NÁKLADY NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ PODLE PROGRAMOVÉHO ZAMĚŘENÍ V ČR [MLD. KČ, B.C.], 2003– 2015

mld. Kč, b.c.

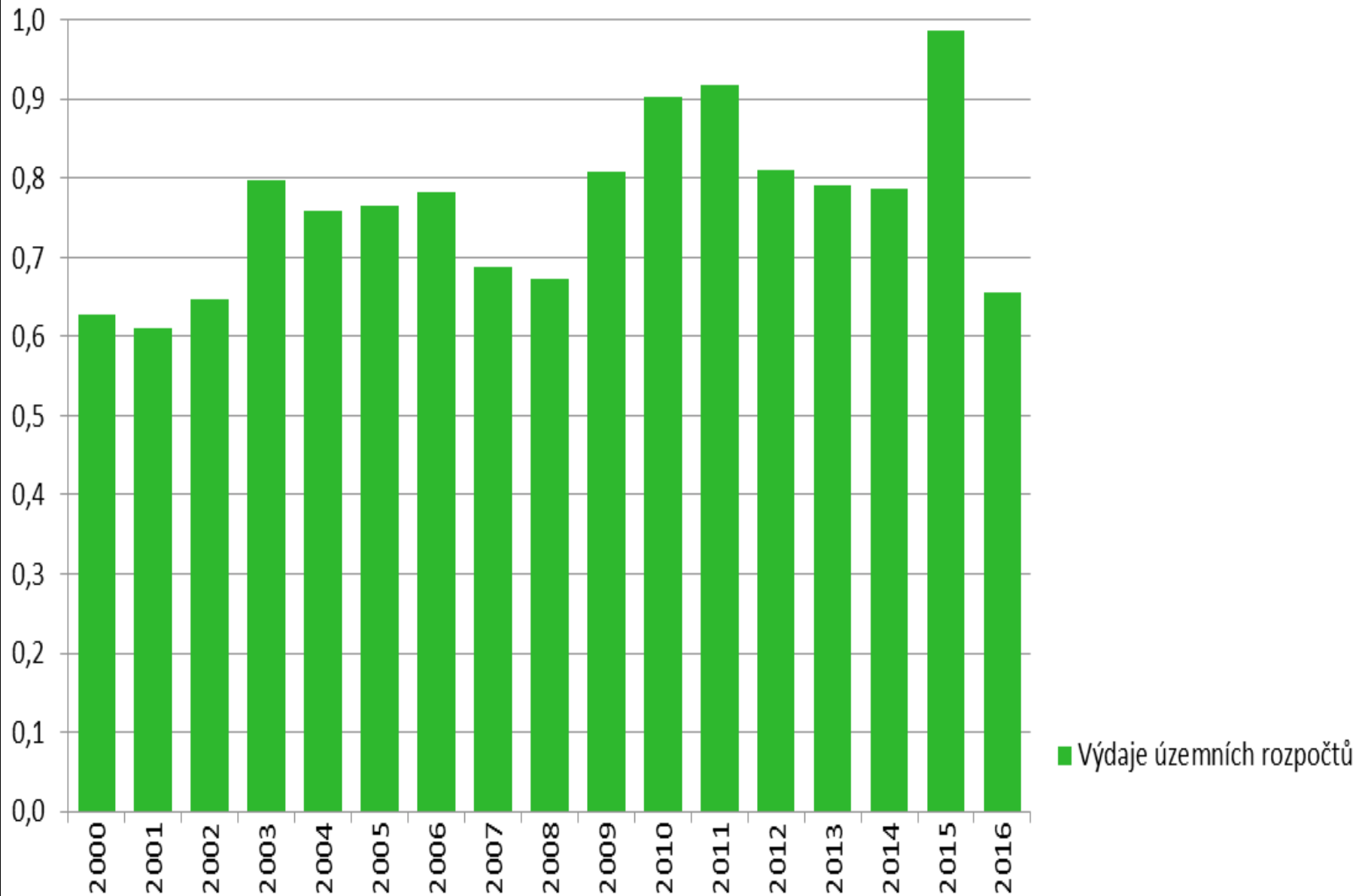


PODÍL VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ NA HDP V ČR DLE TYPU ZDROJE [% HDP, B.C.], 2000–2016

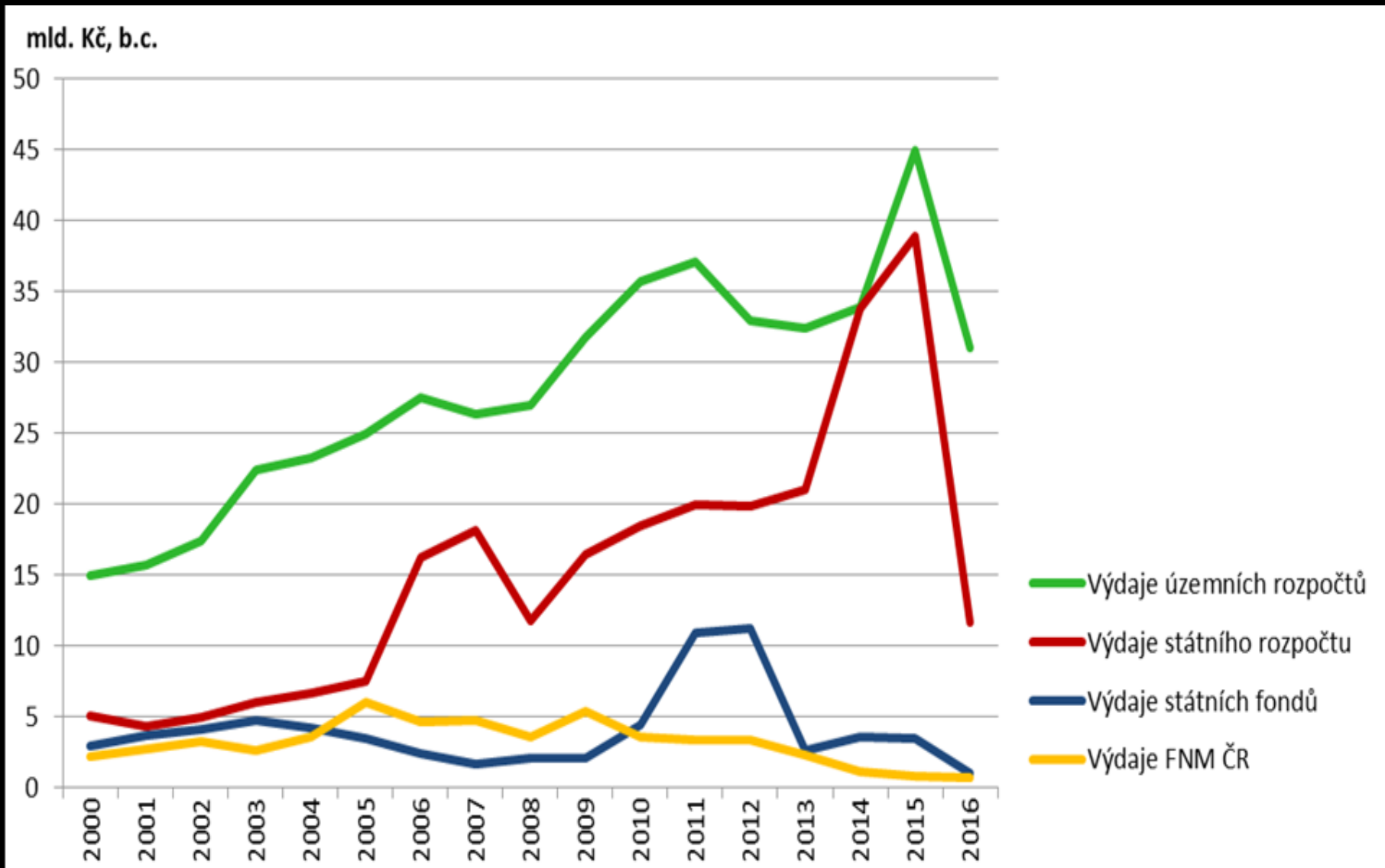
VÝDAJE Z CENTRÁLNÍCH ZDROJŮ



% HDP, b.c.



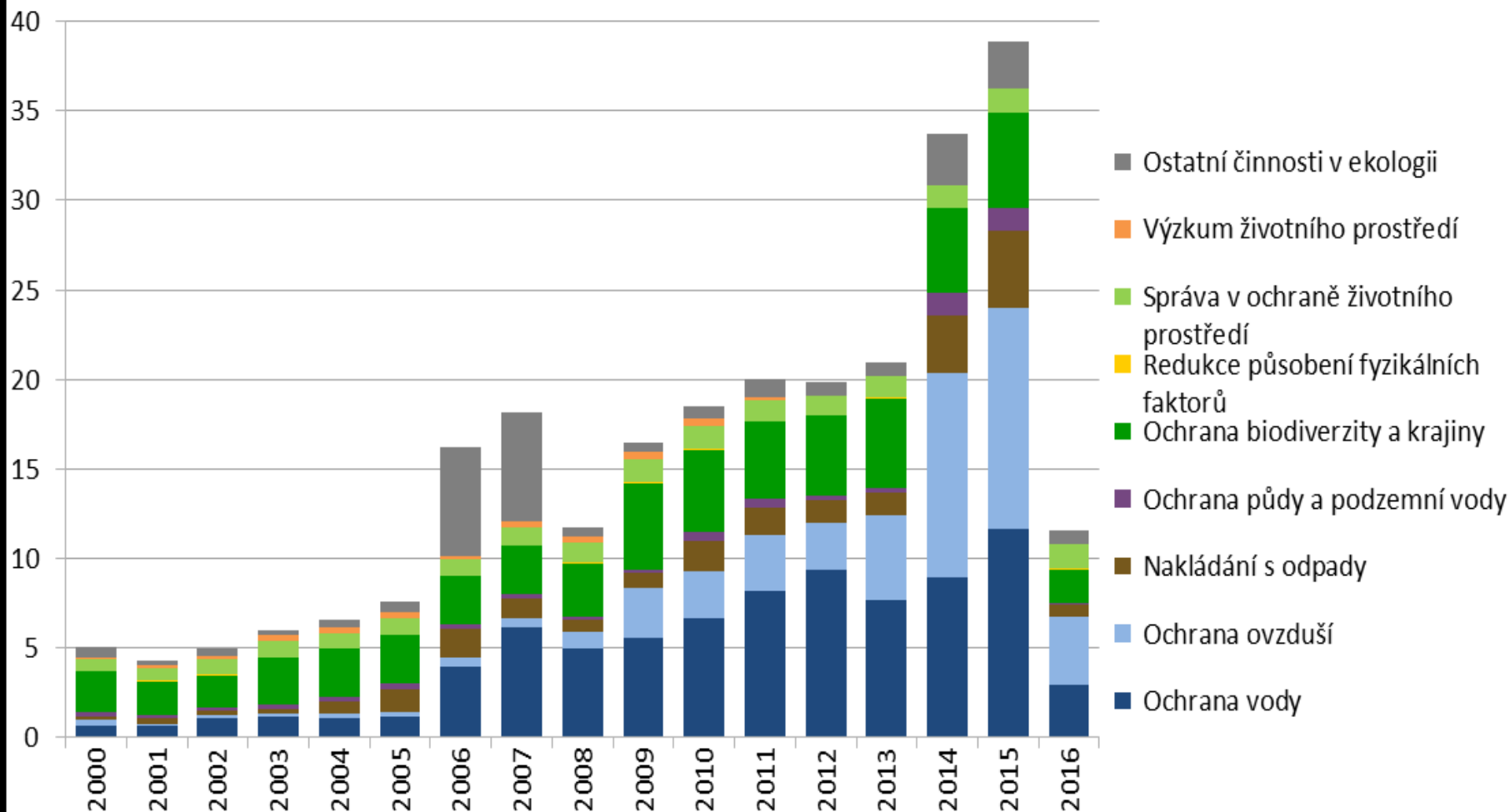
VEŘEJNÉ VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V ČR DLE TYPU ZDROJE [MLD. KČ, B.C.], 2000–2016



VEŘEJNÉ VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU A ÚZEMNÍCH ROZPOČTŮ V ČR DLE PROGRAMOVÉHO ZAMĚŘENÍ [MLD. KČ, B.C.], 2000–2016

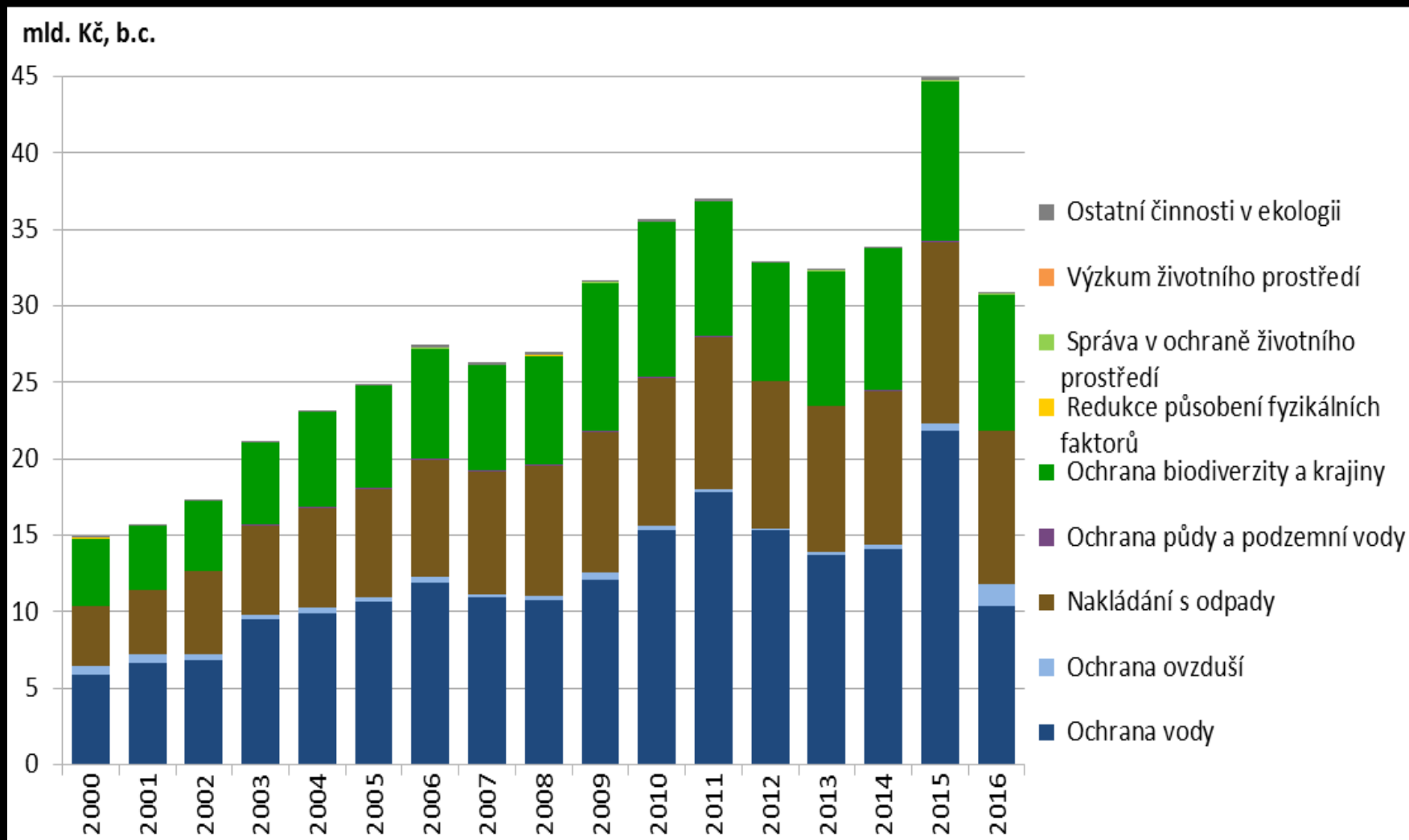
VÝDAJE STÁTNÍHO ROZPOČTU

mld. Kč, b.c.

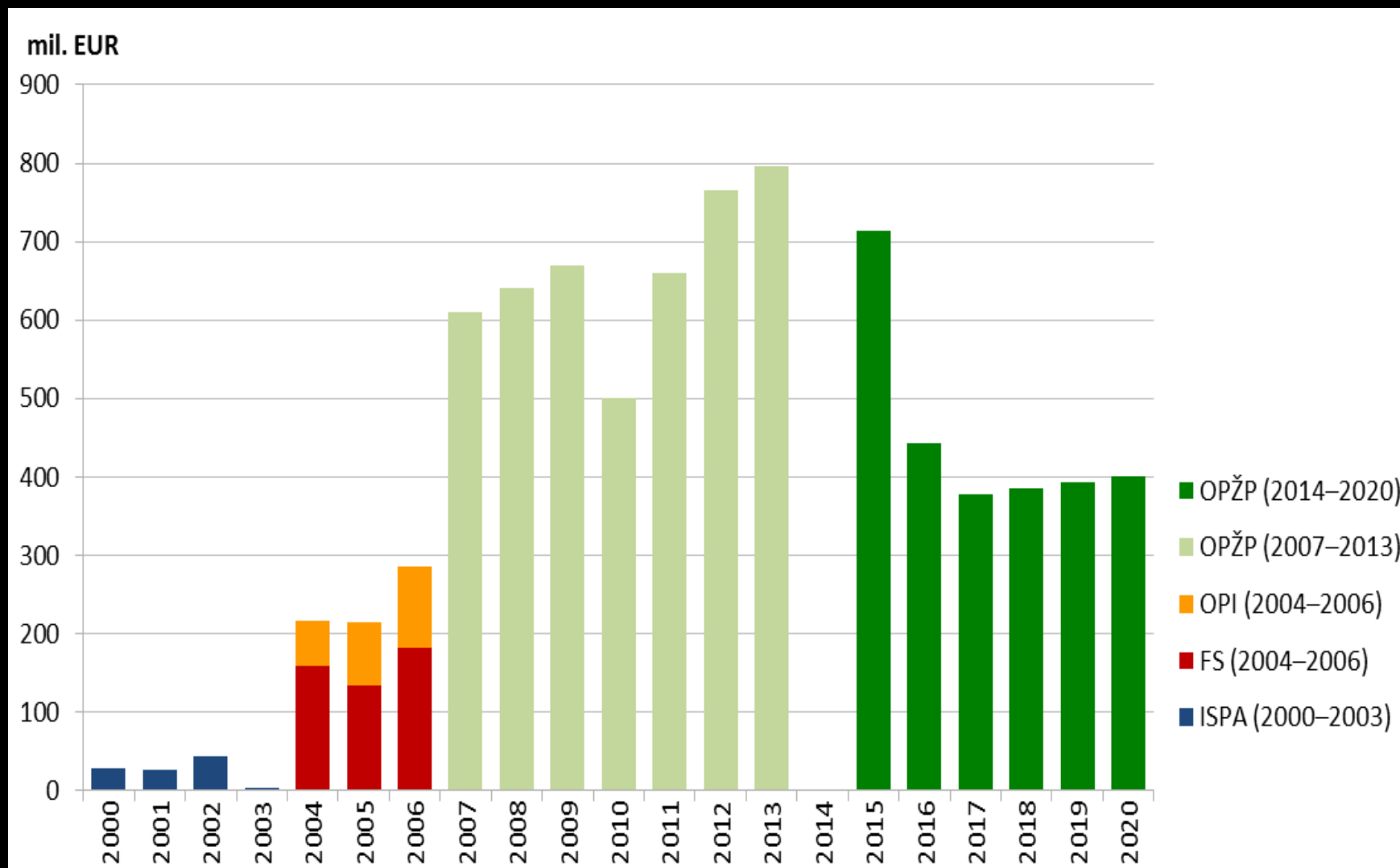


VEŘEJNÉ VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU A ÚZEMNÍCH ROZPOČTŮ V ČR DLE PROGRAMOVÉHO ZAMĚŘENÍ [MLD. KČ, B.C.], 2000–2016

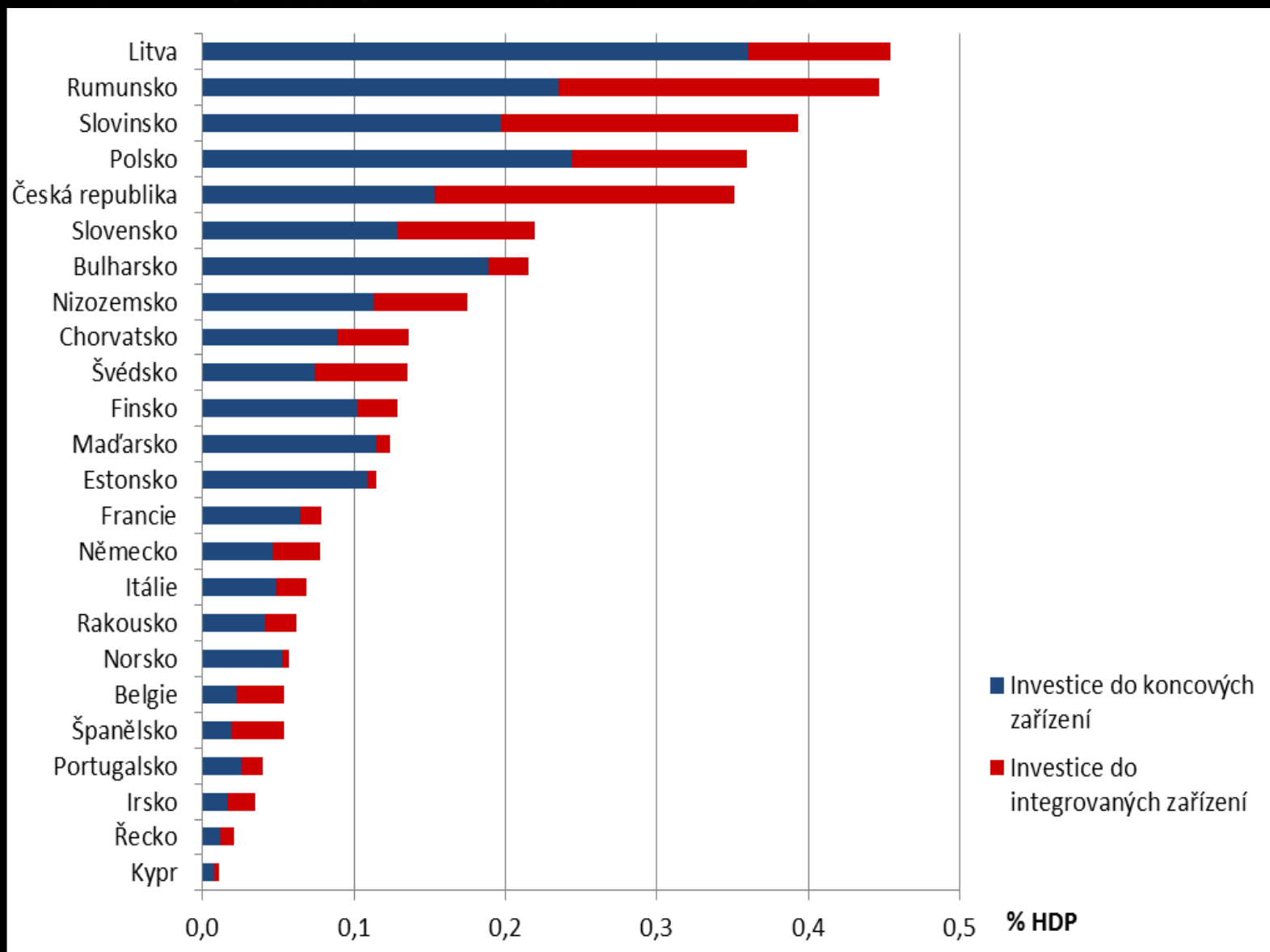
VÝDAJE ÚZEMNÍCH ROZPOČTŮ



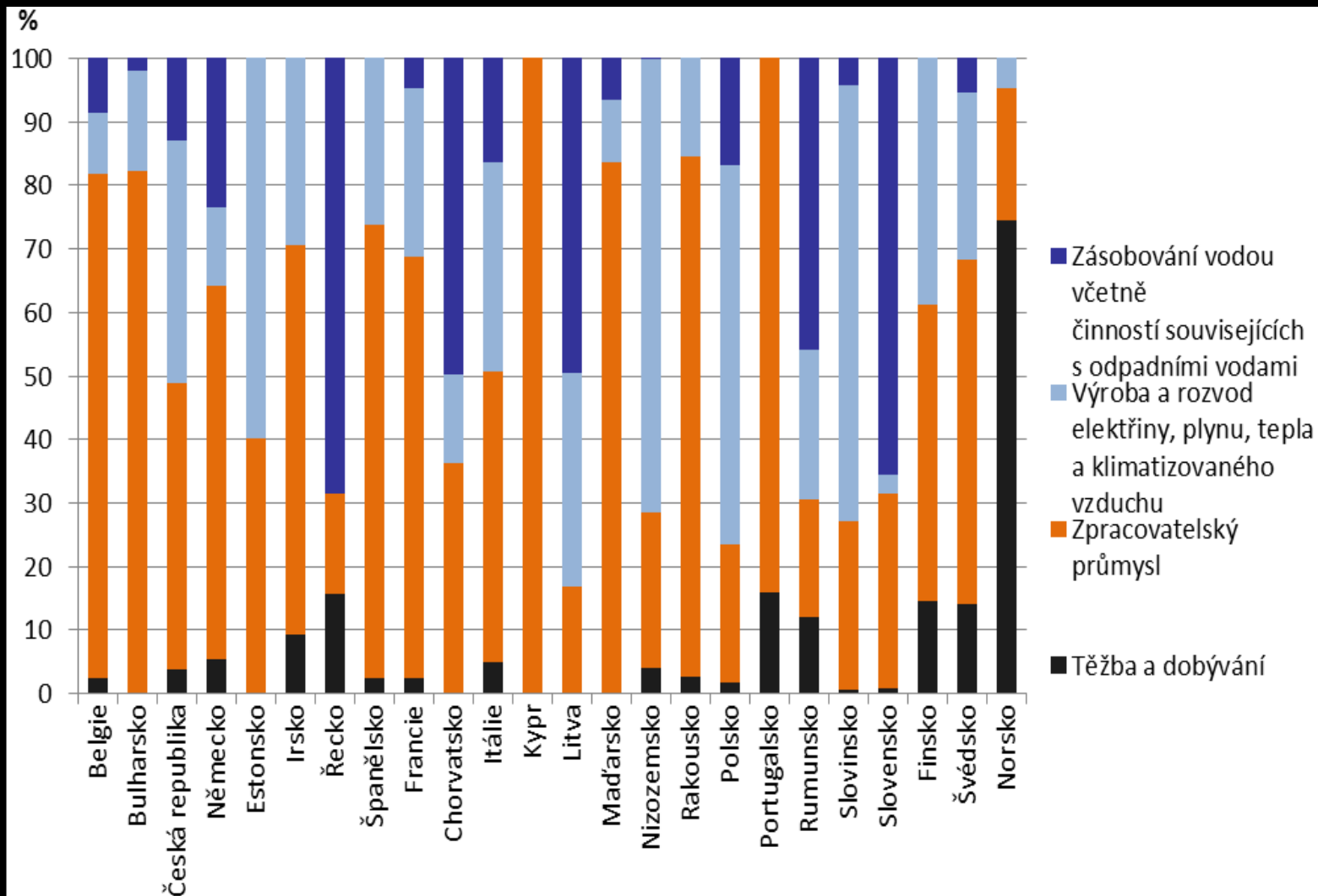
ALOKACE FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ Z FONDŮ EU NA PROJEKTY V OBLASTI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V ČR [MIL. EUR], 2000–2020



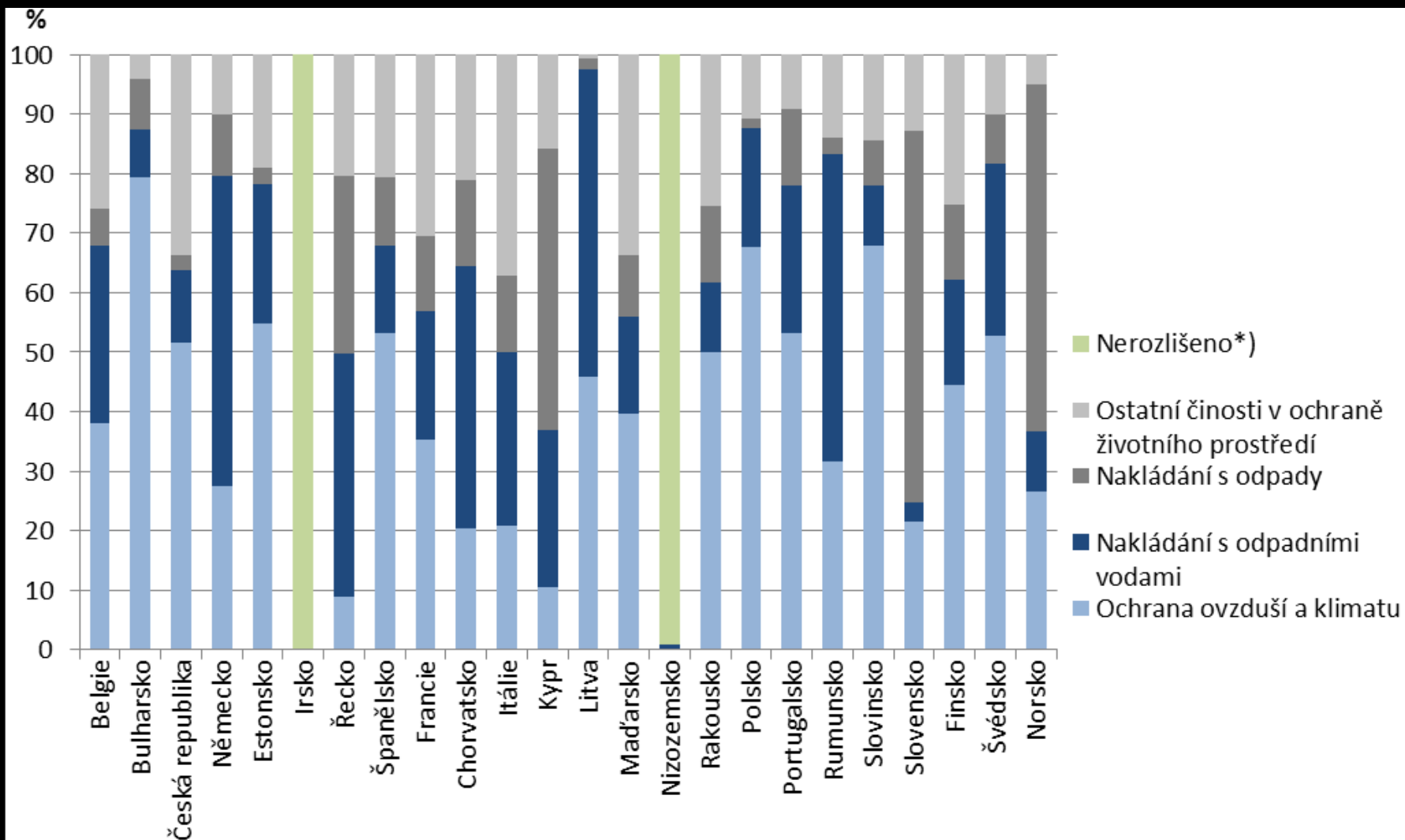
INVESTICE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V RÁMCI PRŮMYSLUVÉHO SEKTORU [% HDP, B.C.], 2014



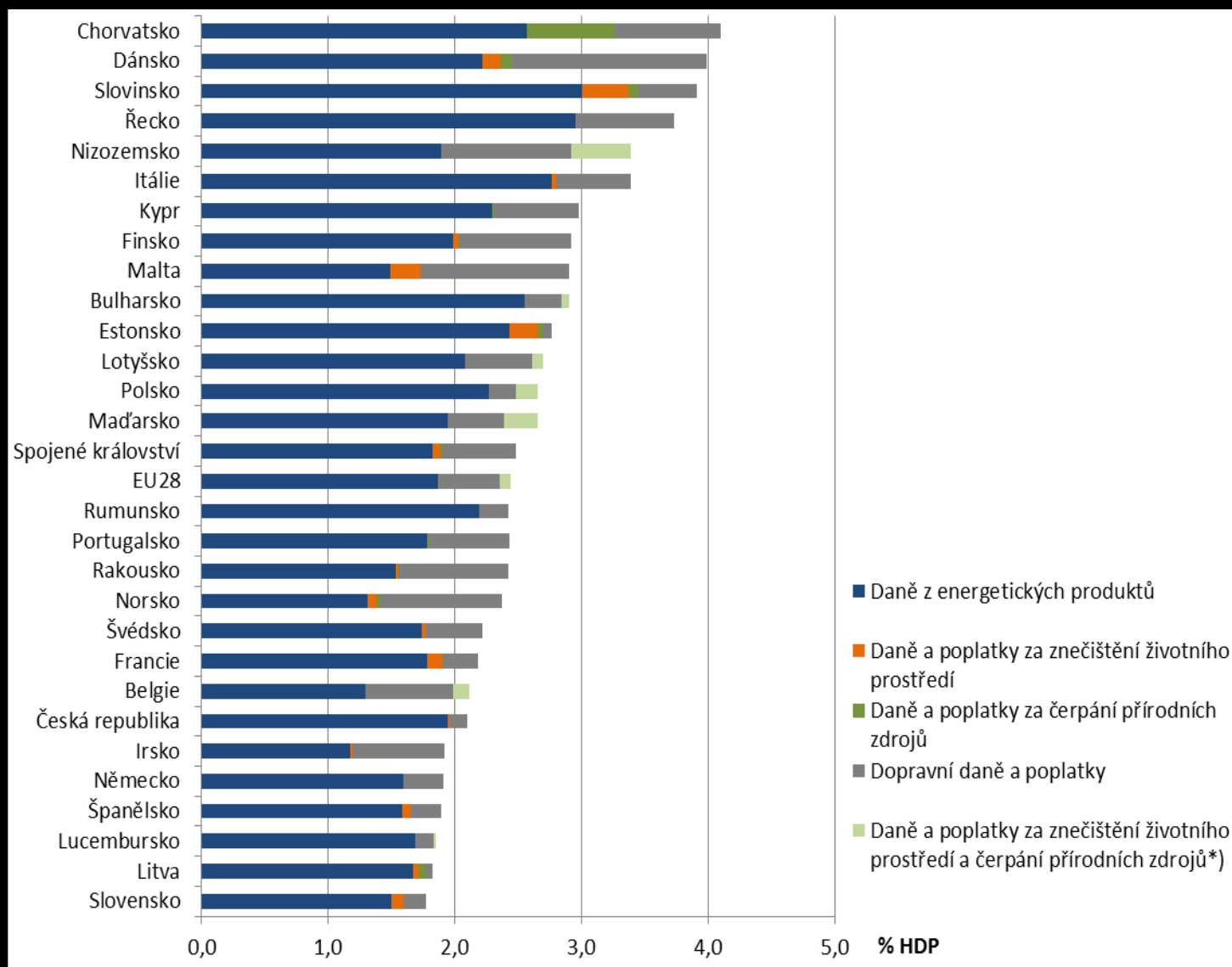
INVESTICE PRŮMYSLOVÉHO SEKTORU NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ DLE HLAVNÍCH PRŮMYSLOVÝCH ODVĚTVÍ [%], 2014



INVESTICE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V PRŮMYSLOVÉM SEKTORU DLE PROGRAMOVÉHO ZAMĚŘENÍ [%], 2014



EKOLOGICKÉ DANĚ DLE HLAVNÍCH SKUPIN [% HDP, B.C.], 2015



PŘÍNOSY Z OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

- ✖ Představují ekonomické zisky z aktivit na ochranu životního prostředí, v podobě:
 - tržeb z prodeje služeb na ochranu životního prostředí;
 - tržeb z prodeje vedlejších produktů;
 - úspor z opětovného využití vedlejších produktů vznikajících při aktivitách na ochranu životního prostředí (nejvíce v oblasti nakládání s odpady).

DĚKUJI ZA POZORNOST

DOTAZY?